

ЦИВІЛЬНЕ ТА СІМЕЙНЕ ПРАВО (ОСОБЛИВА ЧАСТИНА)

Плани семінарських занять для студентів 3 курсу денної форми навчання

2 семестр

Семінарське заняття № 14

Тема № 43 Страхування 2 год.

Питання для обговорення

1. Страхування. Основні поняття страхового права.
2. Суб'єкти страхових правовідносин.
3. Загальна характеристика договору страхування.
4. Порядок укладення та форма договору страхування.
5. Зміст договору страхування.
6. Припинення договору страхування.
7. Недійсність договору страхування.
8. Види та форми страхування.
9. Добровільне страхування.
10. Обов'язкове страхування.
11. Відповідальність суб'єктів за порушення страхових зобов'язань.

Теми рефератів

Правове регулювання та соціально-економічна суть страхування.
Функції страхування.
Страховий випадок та страховий ризик.
Об'єкти страхування.
Страховий випадок та страховий ризик.
Договір страхування.
Права та обов'язки сторін за договором страхування.
Особливості здійснення обов'язкового страхування.
Проведення добровільного страхування.
Договір перестрахування.
Особливості забезпечення співстрахування.

Термінологічні завдання

Дайте визначення понять: страхування, обов'язкове страхування, добровільне страхування, страховий договір, страховик, страхувальник, застрахований, вигодонабувач, страховий посередник, страховий брокер, перестраховий брокер, страховий агент, страховий випадок, страховий ризик, страхова оцінка, страхова сума, страхова виплата, страховий платіж, страховий тариф, страхове відшкодування, співстрахування, перестраховування, страхова суборгація, страхова франшиза.

Контрольні завдання

1. Дайте визначення страхування.
2. Покажіть схематично основні страхові поняття.
3. Які є функції страхування?
4. Проведіть класифікацію страхових правовідносин.
5. Перечисліть права та обов'язки учасників страхових зобов'язань.
6. Вкажіть підстави припинення договору страхування.
7. Розкрийте підстави недійсності договору страхування та вкажіть правові наслідки визнання договору страхування недійсним.
8. Охарактеризуйте особливості відповідальності сторін за порушення договору страхування.

Практичні завдання

1. З маршрутним автобусом у дорозі трапилася дорожньо-транспортна пригода, в результаті якої загинула Кириченко. Чоловік загиблої звернувся до страхової компанії, яка проводила страхування пасажирів, з вимогою виплатити йому як спадкоємцю страхову суму. Але з'ясувалося, що проїзного квитка Кириченко не придбала і з цієї підстави страхова компанія відмовила чоловікові загиблої у виплаті страхового відшкодування.

Не погодившись з рішенням страхової компанії, чоловік Кириченко звернувся до суду.

Яке рішення повинен винести суд?

2. За договором майнового страхування, укладеним між громадянином Літвіновим та СК «Дельта» було застраховано приватний житловий будинок на суму 600 тис. грн., при страховій оцінці 780 тис. грн.

Внаслідок пожежі від удару блискавки будинок було істотно ушкоджено. Сума збитків, підтверджена сертифікатом, складала 460 тис. грн.

Визначте розмір страхового відшкодування, на яке має право Літвінов.

3. Громадянин Білошицький застрахував у СК «Українська страхова група» цивільно-правову відповідальність за шкоду, заподіяну належним йому транспортним засобом на суму 15000 грн.

15 березня 2013 року перебуваючи за кермом, Білошицький скоїв наїзд на пішохода Вінярського і травмував його.

Вінярський пред'явив позов до суду про відшкодування 5000 грн. збитків (витрати на лікування та догляд, вартість пошкодженого одягу) і 10000 грн. моральної шкоди Білошицьким. Рішенням суду з Білошицьким в

користь Вінярського присуджено 5000 грн. відшкодування збитків і 8500 грн. моральної шкоди.

Дайте правовий аналіз ситуації.

Проаналізуйте Закон України «Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів».

Ознайомтесь із ст. 1187 Цивільного кодексу України.

Хто повинен відшкодувати шкоду в даному випадку: Білошицький чи СК «Українська страхова група»?

Тема № 44

Договір доручення, комісії, управління майном

4 год.

Питання для обговорення

1. Загальна характеристика договору доручення.
2. Сторони, форма та зміст договору доручення.
3. Виконання договору доручення. Підстави та правові наслідки припинення договору доручення.
4. Загальна характеристика договору комісії.
5. Сторони, форма та зміст договору комісії.
6. Виконання договору комісії та прийняття виконання комітентом. Відмова комісіонера від виконання договору, скасування договору комітентом та його правові наслідки.
7. Загальна характеристика договору управління майном.
8. Сторони, форма та зміст договору управління майном.
9. Припинення договору управління майном. Відповідальність сторін за договором управління.

Теми рефератів

Особливості укладення договору доручення.

Права та обов'язки сторін за договором доручення.

Умови виконання договору комісії.

Особливості укладення договору комісійної торгівлі.

Управитель як сторона договору управління нерухомим майном.

Посвідчення договорів управління майном.

Управління спадщиною.

Особливості здійснення довірчого управління майном.

Термінологічні завдання

Дайте визначення понять: договір доручення, повірений, довіритель, договір комісії, комісіонер, комітент, субкомісія, субкомісіонер, договір консигнації, агентський договір, договір управління майном, установник управління, управитель.

Контрольні завдання

Дайте визначення договору доручення, комісії та управління майном.
Охарактеризуйте права та обов'язки сторін за договором доручення.
Перечисліть підстави та правові наслідки припинення договору доручення.

Вкажіть випадки, коли повірений може вийти за межі доручення та самотійно укласти договір на інших умовах.

У чому полягає співвідношення договору доручення та довіреності?

Охарактеризуйте особливості укладення договору комісії.

Обґрунтуйте структуру договірних зв'язків за договором комісії як різновиду посередницького договору.

Покажіть схематично істотні умови договору управління.

Назвіть правила заміни комісіонера за договором комісії.

Які є підстави припинення договору комісії?

Зробіть юридичну характеристику договору управління майном.

Здійсніть порівняльну характеристику договору управління майном та довірчої власності.

Перечисліть права та обов'язки сторін за договором управління майном.

Вкажіть правові наслідки припинення договору управління майном.

Практичні завдання

1. Між громадянином Проданом і громадянином Калиновським було укладено договір доручення, згідно з яким громадянина Калиновського було уповноважено придбати автомобіль. Калиновський придбав автомобіль і заявив до Продана вимогу оплатити надані послуги.

Громадянин Продан відмовився оплатити надані послуги, мотивуючи це тим, що у договорі доручення про плату не згадувалося. Натомість громадянин Калиновський відмовився передавати автомобіль і сказав, що сам буде користуватися ним, поки йому не заплатять за виконану роботу.

Продан звернувся до суду з вимогою про відібрання автомобіля.

Вирішіть спір.

2. За договором комісії громадянка Витвицька здала в комісійний магазин столовий сервіс на 12 персон чеського виробництва. Через півтора місяця, навідавшись у магазин, Витвицька виявила, що сервіс не реалізовано і вирішила забрати його назад. Продавець магазину погодилася повернути сервіс, але вимагала сплати 10 % вартості за його зберігання.

Чи правомірні вимоги комісійного магазину?

Проаналізуйте ситуацію та вирішіть спір.

3. Підприємець Корчинський отримав за договором управління з ТОВ «Край» нерухоме майно, яке складалося із збиткового магазину електроніки та житлового будинку в аварійному стані на належно відведеній земельній ділянці. Договір передбачав надання права управляючому вчиняти будь-які юридичні дії щодо майна, яке знаходиться в управлінні. Іванов отримав кредит і здійснив переобладнання магазину в

магазин продовольчих товарів, здійснив закупівлю товарів і почав торгіву діяльність. Аварійний будинок він зніс та побудував корти, які здавав в оренду всім бажаючим. Прибуток, після виплати процентів банку та вирахувань витрат на управління, направлявся ТОВ «Край». Коли дирекції ТОВ «Край» стало відомо про вчиненні дії, воно звернулося до господарського суду з позовом про розірвання договору управління майном та відшкодування збитків, пов'язаних з перепрофілюванням магазину та знесенням будинку.

Оцініть ситуацію та визначте, чи підлягає позов задоволенню?

Тема № 46

Кредитно-розрахункові відносини

4 год.

Питання для обговорення

1. Поняття кредитно-розрахункових відносин.
2. Банківська система України.
3. Поняття та юридична природа кредитного договору. Комерційний кредит.
4. Договір банківського вкладу.
5. Договір банківського рахунку. Банківська таємниця.
6. Договір факторингу.
7. Правове регулювання вексельного обігу.
8. Порядок та форми розрахунків у цивільному обороті.
9. Розрахунки із застосуванням платіжних доручень, платіжних вимог і платіжних вимог-доручень.
10. Розрахунки за акредитивом.
11. Розрахунки за інкасо.
12. Розрахунки із застосуванням розрахункових чеків.
13. Розрахунки із застосуванням векселів.
14. Розрахунки із застосуванням банківських платіжних карт.

Теми рефератів

- Порядок укладення договору банківського рахунку.
- Правові наслідки неналежного виконання банком операцій за рахунком клієнта.
- Поняття договору факторингу.
- Відповідальність клієнта перед фактором.
- Правове регулювання розрахункових правовідносин.
- Розрахунки із застосуванням розрахункових чеків.

Термінологічні завдання

Дайте визначення понять: банк, банківський кредит, вклад (депозит), поточний рахунок, кредитний договір, договір банківського вкладу, договір банківського рахунку, банківська таємниця, договір факторингу, безготівкові

розрахунки, вексель, індосамент, платіжна вимога, платіжна вимога-доручення, платіжне доручення, акредитив, відкличний акредитив, безвідкличний акредитив, інкасо, розрахунковий чек, банківська платіжна карта.

Контрольні завдання

Перелічіть банківські операції, які мають право здійснювати банки.
Вкажіть відмінності між кредитним договором і договором позики.
Визначте юридичну природу кредитного договору.
Зазначте істотні умови кредитного договору.
Дайте юридичну характеристику договору банківського вкладу.
Перелічіть істотні умови договору банківського вкладу.
Охарактеризуйте види банківських вкладів.
Визначте юридичну природу договору банківського рахунку.
Зазначте істотні умови договору банківського рахунку.
Вкажіть відомості, які становлять банківську таємницю.
Дайте юридичну характеристику договору факторингу.
Визначте відмінності між договором факторингу та цесією.
Перелічіть види безготівкових розрахунків.

Практичні завдання

1. Банк звернувся з позовом до приватного підприємства про стягнення суми кредиту та процентів за користування ним в розмірі 150.000 грн., за кредитним договором укладеним в 2011 році. В запереченні приватне підприємство зазначило, що не отримувало дані кошти, оскільки вони були списані без згоди з кредитного рахунку приватного підприємства для оплати боргу по іншому кредиту, отриманому ще у 2001 році, строком на 3 роки. Проаналізуйте ситуацію. Вирішіть задачу.

2. В договорі банківського вкладу зазначалось, що договір укладається на 1 рік, і банк зобов'язується повернути вклад і виплатити 18 % річних, договір вважається автоматично продовжений на тих же умовах, якщо сторони попередньо не надішлють свої заперечення; якщо вкладник бажає достроково розірвати автоматично продовжений договір банківського вкладу, то розмір процентів на банківський вклад зменшується на 75 % за період автоматичного продовження. Вкладник за цим договором передав банку 150.000 грн. і через 1 рік і 2 місяці звернувся з вимогою повернути вклад і проценти. Яку суму коштів зобов'язаний повернути банк?

3. Приватне підприємство звернулось з позовом до банку про стягнення штрафу за невиконання платіжних операцій по його розрахунковому рахунку. В запереченні банк зазначив, що 30 червня за заявою приватного підприємства був розірваний договір банківського рахунку між ним і банком. Всі платіжні доручення, які поступили від приватного підприємства в період з 1 до 10 липня не були виконані, в зв'язку з відсутністю договірних відносин. В той же час кошти від контрагентів приватного підприємства, які надійшли в той же період, банк зарахував на

власний кореспондентський рахунок, оскільки зарахувати їх на вже закритий рахунок неможливо. Проаналізуйте ситуацію. Вирішіть задачу.

4. Продавець, посилаючись на Правила торгівлі, затверджені директором магазину, відмовився приймати готівку за товар, зазначивши, що при покупці товару на суму, що перевищує 10.000 грн., оплата може проводитись тільки в безготівковій формі за допомогою банківських карток. Проаналізуйте ситуацію. Вирішіть задачу.

5. Громадянин «А», скориставшись викраденою годину назад у громадянина «Б» банківською картою, потратив кошти на суму 15.000 грн. Після засудження громадянина «А», громадянин «Б» звернувся до банку про повернення на його рахунок незаконно списаної суми. Банк відмовився її повертати. Проаналізуйте ситуацію. Вирішіть задачу.

6. Банк без згоди клієнта встановив на зарплатній банківській карті кредитний ліміт у розмірі 10.000 грн. Вважаючи, що це премія клієнт зняв з карти всю суму. Через місяць банк списав заробітну плату у розмірі 3.500 грн. і зазначив, що клієнт ще зобов'язаний сплатити 7.200 грн. Клієнт звернувся до суду з позовом про повернення 3.500 грн., зазначивши, що не збирається повертати кредитний ліміт, оскільки не укладав кредитний договір. Проаналізуйте ситуацію. Вирішіть задачу.

Тема № 47

Розпорядження майновими правами інтелектуальної власності

2 год.

Питання для обговорення

1. Загальна характеристика договорів на розпорядження майновими правами інтелектуальної власності.
2. Поняття та види ліцензій на використання об'єкта права інтелектуальної власності.
3. Ліцензійний договір.
4. Договір про створення за замовленням і використання об'єкта права інтелектуальної власності.
5. Договір про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності.
6. Інші договори щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності.
7. Державна реєстрація договорів щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності.

Теми рефератів

Поняття та сутність договорів на розпорядження майновими правами інтелектуальної власності.

Класифікація договорів на розпорядження майновими правами інтелектуальної власності.

Поняття та елементи ліцензійного договору.

Укладення та припинення ліцензійного договору.

Договір про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності.

Інші договори щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності.

Термінологічні завдання

Дайте визначення понять: ліцензія на використання об'єкта права інтелектуальної власності, виключна ліцензія, одиначна ліцензія, невиключна ліцензія, ліцензіар, ліцензіат, ліцензійний договір, договір про створення за замовленням і використання об'єкта права інтелектуальної власності, договір про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності.

Контрольні завдання

Вкажіть відмінності між договорами на розпорядження майновими правами інтелектуальної власності та комерційною концесією.

Зазначте істотні умови договорів на розпорядження майновими правами інтелектуальної власності.

Визначте предмет договорів на розпорядження майновими правами інтелектуальної власності.

Зазначте ознаку, за якою виділяють виключні, невиключні та одиначні ліцензії.

Перелічіть правочини, які відносяться до інших договорів щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності (в розумінні п.5 ч.1 ст. 1107 ЦК України).

Дайте юридичну характеристику договорів на розпорядження майновими правами інтелектуальної власності.

Практичні завдання

1. Викладач видав методичний посібник, який використовувався в навчальному процесі та почав вимагати від ВУЗу, в якому він працює укладення договору на використання методичного посібника. ВУЗ відмовився, зазначивши що майнові права на даний методичний посібник належать саме йому, оскільки це службовий твір. Проаналізуйте ситуацію. Вирішіть задачу.

2. Патентоволоділець, після отримання всіх необхідних документів, розпочав промислове виробництво товару, що становить його винахід. Через 2 роки від видав виключну ліцензію на виробництво даного товару ліцензіату, але продовжив випускати свій товар. Ліцензіат звернувся в суд з вимогою заборонити виробництво даного товару ліцензіаром, оскільки це порушує його права. Проаналізуйте ситуацію. Вирішіть задачу.

Тема № 50

Зобов'язання із заподіяння шкоди.

4 год.

Питання для обговорення

1. Загальні положення про відшкодування шкоди.
2. Відповідальність юридичної особи за шкоду, заподіяну з вини її працівника.
3. Відповідальність за шкоду, заподіяну органами державної влади, місцевого самоврядування та правоохоронними органами.
4. Відповідальність за шкоду, завдану особами з пороками волі.
5. Відшкодування шкоди, завданої джерелом підвищеної небезпеки.
6. Відшкодування моральної шкоди. Розрахунок розміру моральної шкоди за методикою Ерделевського.
7. Відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю.
8. Відповідальність за шкоду, спільно заподіяну кількома особами.
9. Відшкодування шкоди, завданої внаслідок недоліків товарів, робіт (послуг).

Теми рефератів

- Деліктна відповідальність: поняття та зміст.
- Система деліктів.
- Підстави деліктної відповідальності.
- Відповідальність за шкоду, спільно заподіяну кількома особами.
- Відшкодування шкоди, завданої внаслідок недоліків товарів, робіт (послуг).
- Компенсація моральної шкоди.
- Відшкодування ядерної шкоди.

Термінологічні завдання

Дайте визначення понять: делікт, зобов'язання із заподіяння шкоди, джерело підвищеної небезпеки, матеріальна шкода, моральна шкода, крайня необхідність, малолітня особа, неповнолітня особа, недієздатна особа, каліцтво.

Контрольні завдання

Вкажіть відмінності між договірною та недоговірною відповідальністю.

Перелічіть умови відповідальності за заподіяння шкоди.

Здійсніть класифікацію джерел підвищеної небезпеки.

Вкажіть в чому може полягати моральна шкода.

Зазначте умови, від яких залежить розмір відшкодування шкоди завданої каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я.

Проаналізуйте розрахунок відшкодування моральної шкоди за методикою Ерделевського.

Практичні завдання

1. Водій рейсового автобуса, здійснюючи перевезення пасажирів, відхилився від маршруту, щоб заїхати додому, під час цього з його вини було скоєно ДТП. Потерпілий звернувся з позовом до Транспортної Організації, в якій працював водій з вимогою відшкодувати збитки. Транспортна Організація заперечила проти позову, зазначивши, що ДТП було здійснено при відхиленні від маршруту. Проаналізуйте ситуацію. Хто буде відшкодовувати збитки в даному випадку.

2. Охоронець дискотеки вивів п'яного відвідувача на вулицю і там побив його. Відвідувач звернувся з вимогою відшкодувати збитки завдані його здоров'ю до юридичної особи, яка володіє дискотекою, остання заперечила проти позову, зазначивши, що по-перше, даний охоронець перебував на випробувальному терміні і формально ще не працював і, по-друге, побиття сталося за межами дискотеки. Проаналізуйте ситуацію. Хто буде відшкодовувати збитки в даному випадку.

3. Власник собаки перед входом в магазин прив'язав собаку до стовпа і зайшов в магазин. В цей час перехожий підійшов, щоб погратись з собакою, а вона його покусала. Перехожий звернувся в суд з вимогою до власника собаки про відшкодування шкоди. Проаналізуйте ситуацію. Вирішіть задачу.

4. Водій залишив машину на узбіччі і пішов по справах. Коли він повернувся, то побачив, що його машина покотилася і в'їхала в кіоск. Власник кіоску звернувся в суд з вимогою до водія про відшкодування шкоди. Проаналізуйте ситуацію. Вирішіть задачу.

5. Двоє осіб 16 і 19 років побили перехожого, спричинивши йому каліцтво. Перехожий звернувся в суд до 19-річної особи про повне відшкодування збитків завданих каліцтвом. 19-річна особа заперечила, зазначивши, що вона повинна відшкодувати тільки половину збитків. Проаналізуйте ситуацію. Вирішіть задачу.

Тема № 51

Зобов'язання із односторонніх дій

Питання для обговорення

1. Публічна обіцянка винагороди без оголошення конкурсу.

2. Публічна обіцянка нагороди за результатами конкурсу.
3. Вчинення дій в майнових інтересах іншої особи без її доручення.
4. Рятуння здоров'я та життя фізичної особи, майна фізичної або юридичної особи.
5. Створення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи.

Теми рефератів

Особливості оцінювання результатів інтелектуальної, творчої діяльності, які подані на конкурс.

Права переможця конкурсу. Повернення учаснику конкурсу речі, що подана на конкурс.

Поняття та елементи зобов'язання, що виникає внаслідок створення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної або юридичної особи.

Відшкодування шкоди, завданої внаслідок неусунення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи.

Термінологічні завдання

Дайте визначення понять: недоговірні зобов'язання, публічна обіцянка винагороди, конкурс, доручення, гестор, домінус.

Контрольні завдання

Вкажіть умови про які повинен зазначити засновник конкурсу.

Виділіть етапи проведення конкурсу.

Зазначте вимоги, яким повинна відповідати обіцянка про сплату винагороди.

Перелічіть особливості оцінювання результатів інтелектуальної діяльності, поданої на конкурс.

Зазначте умови, за яких можуть виникати зобов'язання із вчинення дій в майнових інтересах іншої особи.

Вкажіть, що може вимагати заінтересована особа у разі неусунення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи.

Практичні завдання

1. Особа «А» загубила годинник про що повідомила в газету, обіцяючи винагороду. На наступний день приятель особи «А» приніс годинник, зазначивши що знайшов його в себе дома і що напевно особа «А» загубила його, коли вони разом святкували. Особа «А» взяла годинник і подякувала своєму приятелю. Через три дня приятель особи «А» дізнався, що дана особа пропонувала винагороду і звернувся за виплатою винагороди, проте особа «А» відмовилась її виплатити. Проаналізуйте ситуацію. Вирішіть задачу.

2. В громадянина був викрадений мобільний телефон, про що він повідомив правоохоронні органи, а також подав оголошення в газеті про

винагороду за повернення телефону. Через тиждень до громадянина прийшов міліціонер з його телефоном і зажадав винагороду за його повернення. Проаналізуйте ситуацію. Вирішіть задачу.

Тема № 52

Набуття, збереження майна без достатньої правової підстави

Питання для обговорення

1. Поняття зобов'язання із набуття, збереження майна без достатньої правової підстави.
2. Повернення в натурі безпідставно набутого майна.
3. Відшкодування доходів від безпідставно набутого майна і витрат на його утримання.
4. Безпідставно набуте майно, що не підлягає поверненню.

Теми рефератів

Права та обов'язки суб'єктів зобов'язання із набуття, збереження майна без достатньої правової підстави.

Безпідставне збагачення: поняття і види.

Інститут безпідставного збагачення в законодавстві країн СНД.

Термінологічні завдання

Дайте визначення понять: зобов'язання із набуття чи збереження майна без достатньої правової підстави, безпідставне набуття майна, набувач у зобов'язанні з набуття чи збереження майна без достатньої правової підстави, потерпілий у зобов'язанні з набуття чи збереження майна без достатньої правової підстави.

Контрольні завдання

Перелічіть умови виникнення зобов'язання із набуття, збереження майна без достатньої правової підстави.

Відмежуйте зобов'язання із набуття чи збереження майна без достатньої правової підстави від деліктних зобов'язань.

Зазначте обов'язки набувача в зобов'язанні з набуття чи збереження майна без достатньої правової підстави.

Перелічіть вимоги, до яких не застосовуються положення про повернення безпідставно набутого майна.

Практичні завдання

1. Особа «А» та особа «Б» домовились спільними зусиллями проводити будівництво багатоквартирного будинку, а кошти отримані від продажу квартир поділити порівну, при цьому особа «А» була зобов'язана викупити квартири та відселити мешканців, які проживали в будинку,

який підлягав зносу та розміщувався на земельній ділянці, на якій мало проходити будівництво, а особа «Б» оформити всю дозвільну документацію та побудувати будинок. Особа «А» потратила 300.000 доларів США на викуп квартир і відселення мешканців, в той же час особа «Б» оформила весь збудований будинок на себе, відмовилась передавати кошти вилучені від продажу квартир і компенсовувати витрати особі «А». Остання звернулась з позовом до суду, вказуючи на безпідставне збагачення особи «Б» на 300.000 доларів США та вимогою повернути цю суму. Проаналізуйте ситуацію. Вирішіть задачу.

2. Громадянин, підробивши документи про трудовий стаж, протягом 2 років отримувала пенсію. Встановивши даний факт, компетентні державні органи звернулись з позовом про повернення громадянином безпідставно набутого майна (пенсії отриманої протягом 2 років). Громадянин в запереченні зазначив, що пенсія не підлягає поверненню, навіть якщо вона набута безпідставно. Проаналізуйте ситуацію. Вирішіть задачу.

Тема № 53

Загальні положення сімейного права України

2 год.

Питання для обговорення

1. Поняття та предмет сімейного права.
2. Метод регулювання сімейно-правових відносин.
3. Функції сімейного права.
4. Принципи сімейного права.
5. Джерела сімейного права.
6. Поняття, особливості та класифікація сімейних правовідносин.
7. Суб'єкти, об'єкти та зміст сімейних правовідносин.

Теми рефератів

Структура та джерела сімейного права України.

Суб'єкти та об'єкти сімейних правовідносин.

Юридичні факти у сімейному праві.

Термінологічні завдання

Дайте визначення понять: сімейне право, предмет сімейного права, метод сімейного права, функції сімейного права, принципи сімейного права, джерела сімейного права, сімейні правовідносини, суб'єкти сімейних правовідносин, об'єкти сімейних правовідносин, зміст сімейних правовідносин.

Контрольні завдання

Визначте предмет сімейного права.

Охарактеризуйте метод сімейного права.

Виділіть функції сімейного права.

Перелічіть принципи сімейного права.

Систематизуйте за юридичною силою джерела сімейного права.

Класифікуйте сімейні правовідносини.

Виділіть елементи сімейних правовідносин.

Практичні завдання

1. 1 грудня 2003 року особа «А» звернулася з позовом до суду про розірвання шлюбу з особою «Б». Суд виніс рішення розірвати шлюб 7 червня 2004 року. Яке законодавство використав суд при вирішенні спору? За яким законодавством буде здійснюватись реєстрація розірвання шлюбу? Проаналізуйте дію актів сімейного права в часі.

2. Особа «А», громадянин України, який постійно проживає в Італії, бажає розлучитись з особою «Б», громадянином Італії, який проживає в Італії. За законодавством, якої держави будуть розлучатись дані особи? Чи будуть юридичні наслідки розлучення в одній державі мати силу в іншій державі? Проаналізуйте дію актів сімейного права в просторі та за колом осіб.

Тема № 55

Шлюб

2 год.

Питання для обговорення

1. Поняття та ознаки шлюбу.
2. Порядок та умови укладення шлюбу.
3. Недійсність шлюбу. Правові наслідки недійсності шлюбу.
4. Припинення шлюбу. Правові наслідки розірвання шлюбу.
5. Підстави та порядок поновлення шлюбу.
6. Встановлення режиму окремого проживання подружжя та його правові наслідки.
7. Шлюбний договір.

Теми рефератів

Визнання шлюбу недійсним.

Порядок розірвання шлюбу.

Інститут окремого проживання подружжя.

Поняття та юридична природа шлюбного договору.

Зміст шлюбного договору.

Термінологічні завдання

Дайте визначення понять: шлюб, шлюбний вік, заручини, наречені, фіктивний шлюб, правозгідність шлюбу, фактичні шлюбні відносини, припинення шлюбу, розірвання шлюбу, режим окремого проживання подружжя, шлюбний договір.

Контрольні завдання

Визначте умови укладення шлюбу.

Охарактеризуйте ознаки шлюбу.

Виділіть абсолютні та відносні перешкоди для укладення шлюбу.

Перелічіть умови за яких може бути знижений шлюбний вік.

Виділіть підстави визнання шлюбу недійсним.

Проаналізуйте юридичну природу шлюбного договору.

Визначте істотні умови шлюбного договору.

Охарактеризуйте режим окремого проживання подружжя.

Практичні завдання

1. П'ятнадцятирічна вагітна жінка та дев'ятнадцятирічний чоловік подали заяву про реєстрацію шлюбу. Орган РАЦСу відмовив у реєстрації шлюбу. Чи правомірне рішення виніс даний орган? Проаналізуйте ситуацію. Вирішіть задачу.

2. Жінка подала позов про визнання шлюбу недійсним, оскільки він є фіктивним. До закінчення розгляду справи чоловік помер, в зв'язку з цим суд закрит провадження у справі. Чи правомірне рішення виніс суд? Проаналізуйте ситуацію. Вирішіть задачу.

3. Чоловік був оголошений померлим, жінка одружилася вдруге. Через 1 рік після цього чоловік, який був оголошений померлим, повернувся. Який статус будуть мати особи в даній справі? Що буде з новим шлюбом жінки? Проаналізуйте ситуацію. Вирішіть задачу.

4. 80-річний чоловік та 25-річна жінка подали заяву про реєстрацію шлюбу. Після цього мати жінки звернулась з вимогою не реєструвати шлюб, оскільки стан здоров'я чоловіка не дозволяє мати нащадків. Проаналізуйте ситуацію. Вирішіть задачу.

5. Через 2 тижня після народження в подружжя померла дитина. Через півроку чоловік подав позов про розірвання шлюбу. Жінка подала заперечення. Яке рішення повинен прийняти суд. Проаналізуйте ситуацію. Вирішіть задачу.

Тема № 56

Правовідносини подружжя та дітей

4 год.

Питання для обговорення

1. Поняття та загальна характеристика особистих немайнових прав та обов'язків подружжя.

2. Види особистих немайнових прав та обов'язків подружжя.

3. Право особистої приватної власності чоловіка та дружини.

4. Право спільної сумісної власності подружжя.
5. Права та обов'язки подружжя по утриманню.
6. Визначення походження дитини.
7. Оспорювання батьківства (материнства).
8. Особисті немайнові права та обов'язки батьків і дітей.
9. Позбавлення та обмеження батьківських прав.
10. Відібрання дитини без позбавлення батьківських прав.
11. Права батьків і дітей на майно.
12. Обов'язок матері, батька утримувати дитину та його виконання.
13. Обов'язок батьків утримувати повнолітніх дочку (сина) та обов'язок повнолітніх дочки (сина) утримувати батьків.
14. Правовідносини інших членів сім'ї та родичів.

Теми рефератів

- Особисті немайнові правовідносини між подружжям.
- Відповідальність подружжя за зобов'язаннями.
- Право одного з подружжя на утримання. Договір подружжя про надання утримання.
- Визначення розміру аліментів одному з подружжя.
- Визнання батьківства (материнства) за рішенням суду.
- Оспорювання батьківства (материнства).

Термінологічні завдання

Дайте визначення понять: материнство, батьківство, особиста приватна власність чоловіка (дружини), спільна сумісна власність подружжя, аліменти, сурогатне материнство, договір подружжя про надання утримання.

Контрольні завдання

- Визначте майно, що є особистою приватною власністю чоловіка (дружини).
- Охарактеризуйте порядок користування та розпорядження майном, що є спільною сумісною власністю.
- Виділіть особисті немайнові права та обов'язки батьків і дітей.
- Перелічіть умови за яких можливе оспорення батьківства.
- Виділіть особисті немайнові права подружжя.
- Проаналізуйте підстави позбавлення батьківських прав.
- Визначте умови за яких один із подружжя може бути позбавлений права на утримання.
- Охарактеризуйте наслідки позбавлення батьківських прав.

Практичні завдання

1. Чоловік подав заяву про поділ майна, що є спільною сумісною власністю і просив виділити $\frac{1}{2}$ житлового будинку та $\frac{1}{2}$ автомобіля. Жінка погодилась на виділення $\frac{1}{2}$ житлового будинку, проте просила залишити

повністю автомобіль за собою, оскільки перед тим чоловік розбив попередній автомобіль, керувавши ним у стані сп'яніння. Яке рішення повинен прийняти суд? Проаналізуйте ситуацію. Вирішіть задачу.

2. Через 4 роки після розірвання шлюбу чоловік подав позов про поділ майна, що є у спільній сумісній власності. Жінка подала заяву про застосування до даних правовідносин позовної давності. Яке рішення повинен винести суд? Проаналізуйте ситуацію. Вирішіть задачу.

3. Чоловік без згоди дружини виступив поручителем по кредитному договору. В зв'язку з тим, що позичальник не сплачував кредит, банк звернувся до суду з позовом до поручителя про стягнення суми кредиту та процентів і просив накласти стягнення на його особисте майно, а також на ½ частки у майні, що перебуває у спільній сумісній власності. Яке рішення повинен винести суд? Проаналізуйте ситуацію. Вирішіть задачу.

4. Визначте мінімальний розмір аліментів на дитину, що народилася 28.07.2005 року, на 1 січня 2010 року та зміну розміру протягом 2010, 2011, 2012, 2013 та 2014 років.

5. Через 2 місяці після смерті чоловіка жінка одружилася вдруге. Через 5 місяців у них народилась дитина. Хто буде записаний батьком у свідоцтві про народження? Який правовий зв'язок буде існувати між дитиною та новим чоловіком жінки?

Тема № 57

Влаштування дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування **2 год.**

Питання для обговорення

1. Поняття та умови усиновлення.
2. Порядок та правові наслідки усиновлення.
3. Визнання усиновлення недійсним. Скасування усиновлення.
4. Особливості усиновлення іноземцями.
5. Встановлення опіки та піклування над дітьми.
6. Патронат над дітьми.
7. Прийомна сім'я.
8. Дитячий будинок сімейного типу.

Теми рефератів

Таємниця усиновлення.

Порядок та підстави визнання усиновлення недійсним. Правові наслідки визнання усиновлення недійсним.

Права та обов'язки опікуна, піклувальника і дітей, над якими встановлено опіку або піклування.

Правовий статус дитячого будинку сімейного типу.

Термінологічні завдання

Дайте визначення понять: дитина, дитина-сирота, дитина позбавлена

батьківського піклування, усиновлення, усиновлювач, усиновлений, таємниця усиновлення, опіка, піклування, опікун, піклувальник, патронат, договір про патронат, патронатний вихователь, прийомна сім'я, прийомні батьки, прийомні діти, дитячий будинок сімейного типу, батьки-вихователі дитячого будинку сімейного типу, вихованці дитячого будинку сімейного типу.

Контрольні завдання

Визначте спільні та відмінні риси між опікою та піклуванням над дітьми.

Охарактеризуйте вимоги, які ставляться до осіб, що бажають усиновити дитину.

Відмежуйте інститути опіки та піклування, патронату, прийомної сім'ї та дитячого будинку сімейного типу.

Виділіть права та обов'язки дітей, над якими встановлено опіку та піклування.

Проаналізуйте юридичну природу договору про патронат.

Визначте істотні умови договору про патронат.

Практичні завдання

1. 85-річне подружжя подало заяву про усиновлення 1-річної дитини. Яке рішення повинен прийняти суд? Проаналізуйте ситуацію. Вирішіть задачу.

2. Опікун передав в оренду на рік дачу, яку підопічний отримав у спадок від свого померлого батька. Далекі родичі підопічного звернулись до суду з вимогою про визнання такого договору недійсним. Яке рішення повинен винести суд? Проаналізуйте ситуацію. Вирішіть задачу.

3. Чоловік усиновив сина дружини від першого шлюбу (батько був позбавлений батьківських прав). Через 2 роки подружжя розлучилось, і дружина з дитиною повернулась проживати до чоловіка за першим шлюбом. Ще через рік дружина подала до суду позов про стягнення аліментів на дитину з чоловіка, який її усиновив. Яке рішення повинен винести суд? Проаналізуйте ситуацію. Вирішіть задачу.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові акти

Міжнародно-правові акти, чинні в Україні

1. Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів від 24 липня 1971 р. // Офіційний вісник України. – 2007. – № 75. – Ст. 2809.
2. Всесвітня конвенція про авторське право від 06 вересня 1952 р. // Офіційний вісник України. – 2006. - № 46. – Ст. 3104.
3. Договір Всесвітньої організації інтелектуальної власності про авторське право від 20 грудня 1996 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до документа: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_770/card6#Public.
4. Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 р. // Офіційний вісник України. – 2008. - № 93. – Ст. 3103.
5. Женевська конвенція, якою запроваджено Уніфікований закон про переказні векселі та прості векселі від 07 червня 1930 р. // Офіційний вісник України. – 2013. – № 31. – Ст. 1117.
6. Конвенція про захист прав і основоположних свобод від 04 листопада 1950 р. // Офіційний вісник України. – 1998. - № 32. – Ст. 270.
7. Конвенція про охорону інтересів виробників фонограм від незаконного відтворення їх фонограм від 29 жовтня 1971 р. [Електронний ресурс]. - Режим доступу до документа: <http://zakon.rada.gov.ua>.
8. Конвенція про права дитини від 20 листопада 1989 р. // Зібрання чинних міжнародних договорів України. – 1990. – № 1. – Ст. 205.
9. Мадридська угода про міжнародну реєстрацію знаків від 14 квітня 1891 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до документа: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_134/print1391014226902104.
10. Міжнародна конвенція про охорону інтересів виконавців, виробників фонограм і організацій мовлення від 26 жовтня 1961 р.: [Електронний ресурс]. – Режим доступу до документа: <http://zakon.rada.gov.ua>.
11. Міжнародний пакт про громадянські та політичні права від 16 грудня 1966 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до документа: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_043.
12. Паризька конвенція про охорону промислової власності від 20 березня 1883 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до документа: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_123/print1391014226902104.
13. Уніфіковані правила по інкасо затверджені Міжнародною торговельною палатою від 01 січня 1979 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до документа: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/988_002/print1391014226902104.
14. Уніфіковані правила та звичаї для документарних акредитивів: правила Міжнародної торговельної палати від 01 січня 1994 р. № 500 [Електронний ресурс]. – Режим доступу до документа:

Закони та інші нормативно-правові акти України

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. - № 30. – Ст. 141.
2. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. № 436-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18 – Ст. 144.
3. Житловий кодекс Української РСР від 30 червня 1983 р. № 5464-X // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1983 – № 28. – Ст. 573.
4. Кодекс торговельного мореплавства України від 23 травня 1995 р. № 176/95-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1995. - № 47. – Ст. 349.
5. Повітряний кодекс України від 19 травня 2011 р. № 3393-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. - № 48-49. – Ст. 2024.
6. Сімейний кодекс України від 10 січня 2002 року № 2947-III // Відомості Верховної Ради України. - 2002. - № 21-22. - Ст. 135.
7. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. № 435-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. - № 40. – Ст. 356.
8. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 р. № 1618-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 40-42. – Ст. 492.
9. Декларація про державний суверенітет України від 16 липня 1990 р. № 55-XII // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1990. - № 31. – Ст. 429.
10. Основи законодавства України про охорону здоров'я: закон України від 19 листопада 1992 р. № 2801-XII // Відомості Верховної Ради України. - 1993. - № 4. - Ст. 19.
11. Про автомобільний транспорт: закон України від 05 квітня 2001 р. № 2344-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. - № 22. – Ст. 105.
12. Про авторське право і суміжні права: закон України від 23 грудня 1993 р. № 3792-XII // Відомості Верховної Ради України. – 2001. - № 43. – Ст. 214.
13. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: закон України від 5 липня 2012 р. № 5076-VI // Офіційний вісник України. – 2012. - № 62. – Ст. 16.
14. Про архітектурну діяльність: закон України від 20 травня 1999 р. № 687-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. - № 31. – Ст. 246.
15. Про аудиторську діяльність: закон України від 22 квітня 1993 р. № 3125-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1993. - № 23. – Ст. 243.
16. Про банки і банківську діяльність: закон України від 07 грудня 2000 р. № 2121-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. - № 5-6. – Ст. 30.
17. Про благодійну діяльність та благодійні організації: закон України від 05 липня 2012 р. № 5073-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2013. - № 25. – Ст. 252.
18. Про видавничу справу: закон України від 5 червня 1997 р. № 318/97-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1997. - № 32. – Ст. 206.

19.Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку: закон України від 8 лютого 1995 р. № 39/95-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1995. - № 12. – Ст. 81.

20.Про виконавче провадження: закон України від 21 квітня 1999 р. № 606-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. - № 24. – Ст. 207.

21.Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом: закон України від 14 травня 1992 р. № 2343-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1992. - № 31. – Ст. 440.

22.Про відповідальність за несвоєчасне виконання грошових зобов'язань: закон України від 22 листопада 1996 р. № 543/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1997. - № 5. – Ст. 28.

23.Про відповідальність за шкоду, завдану внаслідок дефекту продукції: закон України від 19 травня 2011 р. № 3390-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. - № 47. – Ст. 1997.

24.Про господарські товариства: закон України від 19 вересня 1991 р. № 1576-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1991. - № 49. – Ст. 682.

25.Про громадські об'єднання: закон України від 22 березня 2012 р. № 4572-VI // Офіційний вісник України. – 2012. - № 30. – Ст. 1097.

26.Про державну реєстрацію актів цивільного стану: закон України: закон України від 01 липня 2010 р. № 2398-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 38. – Ст. 509.

27.Про державну програму приватизації: закон України від 13 січня 2012 р. № 4335-III // Відомості Верховної Ради України. – 2012. - № 39. – Ст. 466.

28.Про дозвільну діяльність у сфері використання ядерної енергії: закон України від 11 січня 2000 р. № 1370-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 2000. - № 9. – Ст. 68.

29.Про донорство крові та її компонентів: закон України від 23 червня 1995 р. № 239/95-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 23. – Ст. 183.

30.Про друковані засоби масової інформації: закон України від 16 липня 1992 р. № 2782-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1993. - № 1. – Ст. 1.

31.Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування: закон України від 13 січня 2005 р. № 2342-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 6. – Ст. 147.

32.Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення: закон України від 24 лютого 1994 р. № 4004-XII // Відомості Верховної Ради України. - 1994. - № 27. - Ст. 218.

33.Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинила втрату працездатності: закон України від 23 вересня 1999 р. № 1105-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. - № 46. – Ст. 403.

34. Про залізничний транспорт: закон України від 04 липня 1996 р. № 273/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. - № 40. – Ст. 183.

35. Про захист економічної конкуренції: закон України від 11 січня 2001 р. № 2210-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 12. – Ст. 64.

36. Про захист від недобросовісної конкуренції: закон України від 7 червня 1996 р. № 236/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 36. – Ст. 164.

37. Про захист інформації в автоматизованих системах: закон України від 5 липня 1994 р. № 2594-IV // Відомості Верховної Ради України. – 1994. - № 31. – Ст. 286.

38. Про захист прав споживачів: закон України від 15 травня 1991 р. № 1023-XII // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1991. – № 30. – Ст. 379.

39. Про звернення громадян: закон України від 2 жовтня 1996 р. № 393/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 47. – Ст. 256.

40. Про зовнішньоекономічну діяльність: закон України від 16 квітня 1991 р. № 959- XII // Відомості Верховної Ради України. – 1991. - № 29. – Ст. 377.

41. Про інформацію: закон України від 2 жовтня 1992 р. № 2657-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1992. - № 48. – Ст. 650.

42. Про кінематографію: закон України від 13 січня 1998 р. № 9/98-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1994. - № 10. – Ст. 43.

43. Про ліцензування певних видів господарської діяльності: закон України від 01 червня 2000 р. № 1775-III // Відомості Верховної Ради України. – 2000. - № 36. – Ст. 229.

44. Про міжнародне приватне право: закон від 23 червня 2005 р. № 2709-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 32. – Ст. 422.

45. Про міжнародні договори України: закон України від 29 червня 2004 р. № 1906-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2004. - № 50. – Ст. 540.

46. Про місцеве самоврядування в Україні: закон України від 21 травня 1997 р. № 280/97-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1997. - № 24. – Ст. 170.

47. Про науково-технічну інформацію: закон України від 25 червня 1993 р. № 3322-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1993. - № 33. – Ст. 345.

48. Про наукову і науково-технічну діяльність: закон України від 13 грудня 1991 р. № 1977-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 12. – Ст. 165.

49. Про нотаріат: закон України від 2 вересня 1993 р. № 3425-XII // Відомості Верховної Ради України. - 1993. - № 39. - Ст. 383.

50. Про обіг векселів в Україні: закон України від 05 квітня 2001 р. № 2374-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 24. – Ст. 128.

51. Про оренду землі: закон України від 06 жовтня 1998 р. № 161-XIV // Офіційний вісник України. – 1998. - № 46. – Ст. 280.

52.Про оренду державного та комунального майна: закон України від 10 квітня 1992 р. № 2269-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1992. - № 30. – Ст. 416.

53.Про регулювання містобудівної діяльності: закон України від 17 лютого 2011 р. № 3038-VI // Офіційний вісник України. – 2011. - № 18. – Ст. 131.

54.Про особливості приватизації об'єктів незавершеного будівництва: закон України від 14 вересня 2000 р. № 1954-III // Відомості Верховної Ради України. – 2000. - № 45. – Ст. 375.

55.Про особливості приватизації майна в агропромисловому комплексі: закон України від 10 липня 1996 р. № 290/96-ВР № 290/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. - № 41. – Ст. 188.

56.Про охорону дитинства: закон України від 26 квітня 2001 р. № 2402-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 30. – Ст. 142.

57.Про охорону прав на зазначення походження товарів: закон України від 16 червня 1999 р. № 752-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. - № 32. – Ст. 267.

58.Про охорону прав на знаки для товарів і послуг: закон України від 15 грудня 1993 р. № 3689-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1994. - № 7. – Ст. 36.

59.Про перелік об'єктів права державної власності, що не підлягають приватизації: закон України від 7 липня 1999 р. № 847-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. - № 37. – Ст. 332.

60.Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянину незаконними діями органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, органів досудового розслідування, прокуратури і суду: закон України від 01 грудня 1994 р. № 266/94-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 1. – Ст. 1.

61.Про платіжні системи та переказ коштів в Україні: закон України від 05 квітня 2001 р. № 2346-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 29. – Ст. 137.

62.Про приватизацію державного житлового фонду: закон України від 19 червня 1992 р. № 2482-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1992. - № 36. – Ст. 524.

63.Про приватизацію державного майна: закон України від 4 березня 1992 р. № 2163- XII // Відомості Верховної Ради України. – 1992. - № 24. – Ст. 348.

64.Про приватизацію невеликих державних підприємств (малу приватизацію): закон України від 10 липня 1996 р. № 2171-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1992. - № 24. – Ст. 350.

65.Про природно-заповідний фонд України: закон України від 16 червня 1992 р. № 2456-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1992. - № 34. – Ст. 502.

66. Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки: закон України від 11 липня 2001 р. № 2623-III / Відомості Верховної Ради України. – 2001. - № 48. – Ст. 253.

67. Про професійних творчих працівників та творчі спілки: закон України від 7 жовтня 1997 року № 554/97-ВР / Відомості Верховної Ради України. – 1997. - № 52. – Ст. 312.

68. Про психіатричну допомогу: закон України від 22 лютого 2000 р. № 1489-III // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 19. – Ст. 143.

69. Про рекламу: закон України від 3 липня 1996 р. № 270/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 39. – Ст. 181.

70. Про розповсюдження примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних: закон України від 10 липня 2003 р. № 1587-III // Відомості Верховної Ради України. – 2000. - № 24. – Ст. 183.

71. Про свободу совісті та релігійні організації: закон України від 23 квітня 1991 р. № 987-XII // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1991. - № 25. – Ст. 283.

72. Про страхування: закон України від 07 березня 1996 р. № 85/96-ВР // Відомості Верховної ради України. – 1996. - № 18. – Ст. 78.

73. Про стандартизацію: закон України від 05 червня 2014 р. № 1315-VII // Відомості Верховної Ради України. – 2014. - № 31. – Ст. 1058.

74. Про страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів: закон України від 01 січня 2004 р. № 1961-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2005. - № 1. – Ст. 3.

75. Про судоустрій і статус суддів: закон України від 07 липня 2010 р. № 2453-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2010. - № 41-45. – Ст. 529.

76. Про телебачення і радіомовлення: закон України від 21 грудня 1993 р. № 3759-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1994. - № 10. – Ст. 43.

77. Про телекомунікації: закон України від 18 листопада 2003 р. № 1280-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2004. - № 12. – Ст. 155.

78. Про товарну біржу: закон України від 11 січня 1991 р. № 1956-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 10. – Ст. 139.

79. Про трансплантацію органів та інших анатомічних матеріалів людині: закон України від 16 липня 1999 р. № 1007-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 41. – Ст. 377.

80. Про транспорт: закон України від 10 листопада 1994 р. № 232/94-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1994. - № 51. – Ст. 446.

81. Про управління об'єктами державної власності: закон України від 21 вересня 2006 р. № 185-V // Відомості Верховної Ради України. – 2006. - № 46. – Ст. 456.

82. Про транспортно-експедиторську діяльність: закон України від 01 липня 2004 р. № 1995-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2004. - № 52. – Ст. 262.

83.Про фермерське господарство: закон України від 19 червня 2003 р. № 973-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. - № 45. – Ст. 363.

84.Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг: закон України від 12 липня 2001 р. № 2664-III // Відомості Верховної Ради України. – 2002. - № 1. – Ст. 1.

85.Про фінансово-кредитні механізми і управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю: закон України від 19 червня 2003 р. № 978-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. - № 52. – Ст. 377.

86.Про фінансовий лізинг: закон України від 16 грудня 1997 р. № 723/97-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1998. - № 16. – Ст. 68.

87.Про цивільну відповідальність за ядерну шкоду та її фінансове забезпечення: закон України від 13 грудня 2001 р. № 2893-III // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 14. – Ст. 96.

88.Інкотермс. Офіційні правила тлумачення торговельних термінів Міжнародної торгової палати // Урядовий кур'єр від 10 квітня 2002 р. - № 68.

89.Про внесення доповнення до Переліку видів майна, що не може перебувати у власності громадян, громадських об'єднань, міжнародних організацій та юридичних осіб інших держав на території України: постанова Верховної Ради України від 15 липня 1994 р. № 121/94-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1994. - № 34. – Ст. 322.

90.Про управління майном підприємств, установ та організацій, що є у загальнодержавній власності: постанова Верховної Ради України від 14 лютого 1992 р. № 2116-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1992. - № 20. – Ст. 274.

91.Про право власності на окремі види майна: постанова Верховної Ради України від 17 червня 1992 р. № 2471-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1992. - № 35. – Ст. 517.

92.Про облік прав власності на іменні цінні папери та депозитарну діяльність: указ Президента України від 25 травня 1994 р. № 247/94 [Електронний ресурс]. – Режим доступу до документа: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/247/94>.

93.Перелік документів, за якими стягнення заборгованості проводиться у безспірному порядку на підставі виконавчих написів нотаріусів: постанова Кабінету Міністрів України від 29 червня 1999 р. № 1172 // Офіційний вісник України. – 1999. – № 26. – Ст. 69.

94.Про державну реєстрацію авторського права і договорів, які стосуються права автора на твір: постанова Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2001 р. № 1756 // Офіційний вісник України. – 2001. – № 52. – Ст. 2369.

95.Про затвердження Положення про Державний реєстр національного культурного надбання: постанова Кабінету Міністрів України від 12 серпня 1992 р. № 466 [Електронний ресурс]. – Режим доступу до документа: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/466-92-%D0%BF/card6#Public>.

96.Про затвердження Порядку і правил проведення обов'язкового авіаційного страхування цивільної авіації: постанова Кабінету Міністрів України від 12 жовтня 2002 р. № 1535 // Офіційний вісник України. – 2002. – № 42. – Ст. 1943.

97.Про затвердження Порядку і правил проведення обов'язкового страхування цивільної відповідальності громадян України, що мають у власності чи іншому законному володінні зброю, за шкоду, яка може бути заподіяна третій особі або її майну внаслідок володіння, зберігання чи використання цієї зброї: постанова Кабінету Міністрів України від 29 березня 2002 р. № 402 // Офіційний вісник України. – 2002. - № 14. – Ст. 728.

98.Про затвердження Порядку повернення у державну власність об'єктів приватизації у разі розірвання або визнання недійсними договорів купівлі-продажу таких об'єктів: постанова Кабінету Міністрів України від 18 січня 2001 р. № 32 // Офіційний Вісник України. – 2001. - № 3. – Ст. 77.

99.Про затвердження Порядку провадження торговельної діяльності та правил торговельного обслуговування на ринку споживчих товарів: постанова Кабінету Міністрів України від 15 червня 2006 р. № 833 // Офіційний вісник України. - 2006. - № 25. – Ст. 1818

100.Про затвердження Порядку розгляду заяв про зміну імені (прізвища, власного імені, по батькові) фізичної особи: постанова Кабінету Міністрів України від 11 липня 2007 р. № 915 // Офіційний вісник України. - 2007. - № 52. - Ст. 2115.

101.Про затвердження Порядку сплати зборів за дії, пов'язані з охороною прав на об'єкти інтелектуальної власності: постанова Кабінету Міністрів України від 23 грудня 2004 року № 1716 // Офіційний Вісник України. – 2004. - № 51. – Ст. 3354.

102.Про організаційні заходи щодо функціонування системи державних закупівель: постанова Кабінету Міністрів України від 27 вересня 2000 р. № 1469 // Офіційний вісник України. – 2000. -№ 39. – Ст. 1659.

103.Про охорону прав на зазначення місця походження товарів: постанова Кабінету Міністрів України від 16 червня 1999 р. № 752-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. - № 32. – Ст. 267.

104.Про перетворення державних підприємств у казенні: постанова Кабінету Міністрів України від 30 червня 1998 р. № 987 // Офіційний вісник України. – 1998. - № 26. – Ст. 44.

105.Про план заходів щодо забезпечення прозорості приватизаційних процесів і запобігання фактам зловживань у цій сфері: постанова Кабінету Міністрів України від 1 березня 1999 року № 287 [Електронний ресурс]. – Режим доступу до документа: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/287-99-%D0%BF>.

106.Про порядок обліку, зберігання, оцінки конфіскованого та іншого майна, що переходить у власність держави, і розпоряджатися ним: постанова Кабінету Міністрів України від 25 серпня 1998 р. № 1340 // Офіційний вісник України. – 1998. - № 34. – Ст. 1280.

107. Про створення Єдиного державного реєстру підприємств і організацій України: постанова Кабінету Міністрів України від 22 січня 1996 р. № 118 // Урядовий кур'єр від 1 лютого 1996 р. - № 20-21.

108. Про затвердження Інструкції про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті: постанова Національного банку України від 21 січня 2004 р. № 22 // Офіційний вісник України. – 2004. – № 13. – Ст. 908.

109. Про статут автомобільного транспорту Української РСР: постанова Ради Міністрів УРСР від 27 червня 1969 р. № 401 [Електронний ресурс]. – Режим доступу до документа: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/401-69-%D0%BF/card6#Public>.

110. Про затвердження Порядку вчинення нотаріальних дій нотаріусами України: наказ Міністерства юстиції України від 22 лютого 2012 р. № 296/5 // Офіційний вісник України. – 2012. – № 17. – Ст. 632.

111. Про затвердження Правил опіки та піклування: наказ Державного комітету України у справах сім'ї та молоді, Міністерства освіти України, Міністерства охорони здоров'я, Міністерства праці та соціальної політики України від 26 травня 1999 р. № 34/166/131/88 // Офіційний вісник України. – 1999. – № 26. – Ст. 1252.

112. Про затвердження Інструкції про порядок придбання, перевезення, зберігання, обліку та використання вогнепальної зброї і боєприпасів до неї, спеціальних засобів самооборони, а також пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями снарядами несмертельної дії та зазначених патронів підрозділами відомчої воєнізованої та сторожової охорони, що здійснюють охорону об'єктів електроенергетики: наказ Міністерства палива та енергетики України від 12 травня 2004 р. № 250 // Офіційний вісник України. – 2004. - № 26. – Ст. 144.

113. Про затвердження Правил комісійної торгівлі непродовольчими товарами: наказ Міністерства зовнішніх економічних зв'язків України від 13 березня 1995 р. № 37 [Електронний ресурс]. – Режим доступу до документа: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0079-95/card6#Public>.

114. Про перелік майнових комплексів державних підприємств, організацій, їх структурних підрозділів основного виробництва, приватизація або передача в оренду яких не допускається: декрет Кабінету Міністрів України від 31 грудня 1992 р. № 26-92 // Відомості Верховної Ради України. – 1993. - № 11. – Ст. 96.

115. Про систему валютного регулювання і валютного контролю: декрет Кабінету Міністрів України від 19 лютого 1993 р. № 15-93 // Відомості Верховної Ради України. – 1993. - № 17. – Ст. 184.

116. Про затвердження Ліцензійних умов провадження страхової діяльності: розпорядження Державної комісії з регулювання фінансових послуг України від 28 серпня 2003 р. № 40 // Офіційний вісник України. – 2003. - № 38. – Ст. 2047.

117. Статут внутрішнього водного транспорту Союзу РСР від 15 жовтня 1955 р. № 1801 [Електронний ресурс]. – Режим доступу до документа: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v1801400-55/card6#Public>.

118. Про затвердження Статуту залізниць України від 06 квітня 1998 р. № 457 // Офіційний вісник України. – 1998. - № 14. – Ст. 150.

119. Правила страхування вантажів: правила Міністерства Фінансів СРСР від 24 грудня 1990 р. № 140 [Електронний ресурс]. – Режим доступу до документа: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v0140400-90/card6#Public>.

12.2. Базова література

1. Апопій І. В. Сімейне право України / І. В. Апопій. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 360 с.

2. Бабаскін А. Ю. Цивільне право України: академічний курс. Т. 2: Особлива частина / А. Ю. Бабаскін. - К.: Ін Юре, 2006. – 520 с.

3. Берестова І. Е. Цивільне право України. Особлива частина. Договірні зобов'язання / І. Е. Берестова, С. С. Бичкова, І. А. Бірюков, В. І. Бобрик, О. Г. Братель. – К.: Нац. акад. внутр. Справ України, 2005. – 105 с.

4. Бичкова С.С. Цивільне право України. Договірні та недоговірні зобов'язання: підручник / С.С. Бичкова, І.А. Бірюков, В.І. Бобрик. – К.: Алерта, 2014. – 496 с.

5. Бірюков В.І. Цивільне право в схемах: навчальний посібник / В. І. Бірюков, П. С. Матвєєв. - К.: Алерта, 2013. - 256 с.

6. Бірюков І.А. Цивільне право України. Загальна частина / І.А. Бірюков, Ю.О. Заїка. – К.: Алерта, 2014. – 510 с.

7. Борисова В.І. Договір як універсальна правова конструкція: монографія / В.І. Борисова, А.П. Гетьман. –Харків: Право, 2012. – 432 с.

8. Борисова В.І. Цивільне право: підручник: у 2 т. / В. І. Борисова (кер. авт. кол.), Л. М. Баранова, Т. І. Бєгова та ін.; за ред. В. І. Борисової, І. В. Спасибо-Фатєєвої, В. Л. Яроцького. – Х. : Право, 2011. –Т. 1. – 656 с.

9. Братель О. Г. Цивільне право України: посіб. для підготов. до іспитів / Братель О. Г., Пилипенко С. А. – К.: ФОП Ліпкан, 2010. – 256 с.

10. Братель О. Г. Цивільне право України: посібник для підготовки до іспитів / О. Г. Братель, В. П. Мироненко, Н. В. Павловська, С. А. Пилипенко. – К.: Текст, 2008. – 256 с.

11. Вавженчук С.Я. Договірне право: навч. посіб. / С.Я. Вавженчук. – К.: КНЕУ, 2011. – 584 с.

12. Ватрас В. А. Цивільне право України: навчальний посібник / Ю. В. Білоусов, В. А. Ватрас, С. Д. Гринько, В. І. Нагнибіда. – К.: Правова єдність, 2009. – 536 с.

13. Гетьман А.П. Договір як універсальна правова конструкція: монографія / А.П. Гетьман та ін. – Х.: Право, 2012. – 432 с.

14. Голубєва Н.Ю. Зобов'язальне право України: підручник / О.І. Харитонов, Н.Ю. Голубєва. – К.: Істина, 2011. – 848 с.

15. Гончарова А.В. Цивільне право України: навчальний посібник / А.В. Гончарові, Т.А. Кобзева. Суми: Сумський державний університет, 2015. 167 с.
16. Гражданское право: в 2 т.: учебник / Отв. ред. проф. Е. А. Суханов. - М.: БЕК, 2000. - 625 с.
17. Гражданское право: учебник / Под ред. А. П. Сергеева, Ю. К. Толстого. - М.: Проспект, 1999. - 537 с.
18. Дзера О.В. Цивільне право України. Особлива частина: підручник. 3-тє вид, перероб і доп. / О.В. Дзера, Н.С. Кузнєцова. - К.: Юрінком Інтер, 2010. - 1176 с.
19. Договірне право України. Особлива частина / за ред. О. В.Дзери. - К.: Юрінком Інтер, 2009. - 1200 с.
20. Доліненко В. І. Цивільне право України / В. О. Доліненко, Л. О. Доліненко, С. О. Сарновська. - К.: Кондор, 2006. - 356 с.
21. Дякович М.М. Сімейне право України: навчальний посібник / М.М. Дякович. - К.: Правова єдність; Алерта; ЦУЛ, 2012. - 552 с.
22. Заїка Ю.О. Страхове право України: навчальний посібник / Ю.О. Заїка, С.А. Пилипенко. - К.: НАВС, 2012. - 256 с.
23. Заїка Ю. О. Українське цивільне право. Навч. посіб. - К.: Істина, 2005. - 312 с.
24. Заїка Ю.О. Цивільне право України. Загальна частина: підручник / Ю. О. Заїка, І. А. Бірюков. - К.: Істина, 2013. - 528 с.
25. Зразки цивільно-правових документів: науково-практичний посібник / за ред. В. О. Кузнєцова. - К.: Істина, 2008. - 696 с.
26. Іванова М.В. Сімейне право України: посібник для підготовки до іспитів / М.В. Іванова, Ю.Ф. Іванов. - К.: ПАЛИВОДА А.В., 2013. - 239 с.
27. Київець О. В. Договірне право: навчальний посібник / О. В. Київець. - К.: КНЕУ, 2008. - 452 с.
28. Ківалов С. В. Цивільне право України (традиції та новації): монографія / Ківалов С. В. та ін. - О.: Фенікс, 2010. - 700 с.
29. Курс гражданского права. Г. Ф. Шершеневич.-Тула: Автограф, 2001. - 567 с.
30. Майданик Н. І. Договірне право. Загальні положення: навчальний посібник / Н. І. Майданик. - : К.: Юрінком Інтер, 2008. - 896 с.
31. Майданик Р.А. Цивільне право. Загальна частина. Т. 1. Вступ у цивільне право / Р.А. Майданик. - К.: Алерта, 2012. - 472 с.
32. Матвійчук Я.В. Актуальні проблеми цивільного права і процесу: навчальний посібник / Я.В. Матвійчук. - К.: ДЕДУТ, 2012. - 177 с.
33. Матвійчук В.К. Цивільне право України (у запитаннях та відповідях): навчальний посібник / В.К. Матвійчук, І.С. Тімуш. - К.: Національна академія управління, 2013. - 347 с.
34. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України / за ред. В.М. Коссака. - К.: Істина, 2004. - 976 с.

35.Науково-практичний коментар до цивільного законодавства України [в 2 т.] / за ред. В. Г. Ротань та ін. – 2-ге вид., переробл. і доп. – Х.: Фактор, 2010. – Т.2 / [відп. ред. В. Г. Ротань]. – 2010. – 783 с.

36.Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України в 2 томах. Вид. 5-те, перероб і доп. / О. В. Дзера, Н. С. Кузнецова, В. В. Луць. – К.: Юрінком Інтер, 2013. – 1952 с.

37.Научно-практический комментарий Семейного кодекса Украины / под. ред. Е. О. Харитонов. – Х.: Одиссей, 2006. – 584 с.

38.Никифорак В.М. Цивільне право України (особлива частина): навчальний посібник / В.Ф. Никифорак, Н.М. Процьків. – Чернівці: Зелена Буковина, 2011. – 320 с.

39.Ромовська З. С. Українське сімейне право: академічний курс: підручник / З. С. Ромовська. – К.: Правова єдність, 2009. – 500 с.

40.Ромовська З. С. Науково-практичний коментар Сімейного кодексу України. – К.: Правова єдність, 2009. – 432 с.

41.Русское гражданское право. В 2-х т. Д. И. Майер. - М.: Статут, 2002. – 635 с.

42.Сімейне право України (історія, традиції, сучасність): навчальний посібник / [Андрусишин Б.І. та ін.; за ред. Б.І. Андрусишина, С.І. Шимон]; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. - Київ: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2013. - 449 с.

43.Сімейне право України: навчальний посібник для студентів ВНЗ / за ред. Ю.М. Фролова та ін. – Донецьк: Донбас, 2014. – 340 с.

44.Сімейне право України: підручник / за ред. Є. О. Харитонов, Н. Ю. Голубевой. – К.: Істина. – 2010. – 320 с.

45.Сімейне право України: навчальний посібник / за ред. Є. О. Харитонов. – К.: ОНЮА, 2008. – 200 с.

46.Старцев О. В. Цивільне право України: підручник / О. В. Старцев, Є. О. Харитонов. – К.: Істина, 2007. - 816 с.

47.Старцев О. В. Цивільне право України. Вид. 3-тє, перероб. і доп. / О. В. Старцев, Є. О. Харитонов. –К.: Істина, 2011. – 808 с.

48.Панченко М. І. Цивільне право України: навч. посіб. – К.: Знання, 2005. – 583 с.

49.Проценко І.М. Міжнародне сімейне право: курс лекцій / І.М. Проценко. – Київ: КОМПРИНТ, 2014. – 128 с.

50.Фокс Ч. Составление договоров. Чему не учат студентов: пер. с англ. / Ч. Фокс. – 4-е изд. – М.: Альпина паблишерз, 2011. – 293 с.

51.Харитонов Е. О. Гражданский кодекс Украины: комментарий / Е. О. Харитонов. – Х.: Одисей, 2003. – 678 с.

52.Харитонов Є. О. Сімейне право України: підручник / Є. О. Харитонов. – К.: Істина, 2010. – 320 с.

53.Харитонов Є.О. Цивільне право України / Є.О. Харитонов, О.І. Харитонova, О.В. Старцев. – Вид. 3-тє, переробл. і допов. – К.: Істина, 2011. – 808 с.

- 54.Хужокова И.М. Доктрина добрых нравов и публичного порядка в договорном праве: сравнительное исследование / И.М. Хужокова. – М.: Норма: Инфра-М, 2011. – 112 с.
- 55.Харитонов Є.О. Цивільне право: посібник для підготовки до іспиту / Є.О. Харитонов, Н.Ю. Голубєва, Ю.Ю. Акіменко. – Вид. 3-ге, перероб. і допов. – Х.: Одіссей, 2013. – Ч. 2. – 256 с.
- 56.Цивільне право України. Загальна частина: підручник / за ред. В.І. Бірюкова та ін. – Київ: Правова єдність: Алеута, 2014. – 509 с.
- 57.Цивільне право України. Особлива частина: підручник / за ред. В.Г. Фазикоша, С.Б. Булеци. – К.: Знання, 2013. – 752 с.
- 58.Цивільне право: підручник: у 2 т. / за заг ред. проф. В.І. Борисової, І.В. Спасибо-Фатєєвої, В.Л. Яроцького. – Харків: Право, 2014. – Т.1. – 655 с.
- 59.Цивільне право України: Навчальний посібник: 2-ге видання, зі змінами, за заг. ред. І. А. Бірюкова, Ю. О. Заїки. – К.: Істина, 2004. – 224 с.
- 60.Цивільне право України. Особлива частина / за ред. О.В. Дзери, Н.С. Кузнєцової, Р.А. Майданик. – К.: Юрінком Інтер, 2010. – 1176 с.
- 61.Цивільне право України: навчальний посібник для підгот. до держ. іспиту: у 2 ч. / за заг. ред. проф. Кройтора В.А. та доц.. Кухарєва О.Є. – Харків: Діса плюс. Ч. 2, 2015. – 371 с.
- 62.Цивільне право: підручник: у 2 т. / за заг ред. В.І. Борисова, І.В. Спасибо-Фатєєва, В.Л. Яроцький. – Харків: Право, 2014 – Т. 2. – 816 с.
- 63.Цивільне право України: навчальний посібник. Частина друга / за заг ред. СПриндис С.І. – Харків: Друкарня Мадрид, 2014. – 495 с.
- 64.Цивільний кодекс України: Науково-практичний коментар, за ред. розробників проекту Цивільного кодексу України. – К.: Істина, 2004. – 928 с.
- 65.Цивільне право України: навч. посіб. / за ред. Р. О. Стефанчука.- К.: Наукова думка, 2004. – 448 с.
- 66.Цивільний кодекс України: науково-практичний коментар. – Вид. 3-є перероб. та доп. / за заг. ред. Харитонова Є. О. – Одеса: Юрид. літ., 2003. – 1079 с.
- 67.Цивільне право України: Підручник / за ред. Є.О. Харитонова, Н.О. Саніахметова. - К.: Істина, 2003. – 776 с.
- 68.Цивільний кодекс України: науково-практичний коментар. Вид. п'яте, перероб. та доп. / за заг. ред. Е. О. Харитонова, Н. Ю. Голубєвої. – Х.: Одіссей, 2009. – 1208 с.
- 69.Цивільне право України: підручник. 2-ге вид. переробл. і доповн. / за ред. Є. О. Харитонова, О. В. Старцева. – К.: Істина, 2009. – 816 с.
- 70.Цивільне право України: навчальний посібник / за ред. Є. О. Харитонова, Н. Ю. Голубєвої. К.: Істина, 2009. – 280 с.
- 71.Цивільне та сімейне право України: підручник / за ред. О. В. Харитонів, Н. Ю. Голубєвої. – К.: Правова єдність, 2009. – 968 с.
- 72.Чорнооченко С.І. Договірне право України у схемах і таблицях / С.І. Чорнооченко. – Запоріжжя: Запорізь. нац. ун-т, 2011. – 504 с.

73. Шевченко Я.М. Енциклопедія цивільного права / Я.М. Шевченко.
К.: Ін Юре, 2009. – 952 с.

ЦИВІЛЬНЕ ТА СІМЕЙНЕ ПРАВО (ОСОБЛИВА ЧАСТИНА)

Програмові вимоги до складання екзамену для студентів 3 курсу денної форми навчання

1. Поняття зобов'язання.
2. Види зобов'язань та система зобов'язального права.
3. Особливості зобов'язань, що виникають при здійсненні підприємницької діяльності.
4. Грошові зобов'язання.
5. Елементи зобов'язань.
6. Зміст зобов'язання.
7. Підстави виникнення зобов'язань, їх класифікація.
8. Суб'єкти зобов'язань.
9. Об'єкт зобов'язань.
10. Зміна зобов'язань.
11. Припинення зобов'язань.
12. Загальна характеристика способів забезпечення виконання зобов'язань.
13. Класифікація способів забезпечення виконання зобов'язань.
14. Цивільно-правова відповідальність за невиконання зобов'язань.
15. Форми цивільно-правової відповідальності за невиконання зобов'язань.
16. Поняття та значення цивільно-правового договору.
17. Свобода договору.
18. Зміст договору.
19. Істотні та інші умови договорів.
20. Тлумачення договору.
21. Класифікація договорів.
22. Майнові та організаційні договори.
23. Змішані договори.
24. Публічний договір та договір приєднання.
25. Укладення договорів.
26. Зміна договорів.
27. Розірвання договорів.
28. Правові наслідки недотримання встановленої законом форми договору.
29. Загальні положення про купівлю-продаж.
30. Захист прав споживачів.
31. Види договору купівлі-продажу.
32. Роздрібна купівля-продаж.
33. Види договору роздрібної купівлі-продажу.
34. Купівля-продаж нерухомості.
35. Договір міжнародної (зовнішньоторговельної) купівлі-продажу.

36. Договір поставки та його значення.
37. Види договору поставки.
38. Особливості купівлі-продажу на товарних біржах.
39. Особливості договору поставки товарів для державних потреб.
40. Особливості договору енергопостачання.
41. Контрактація сільськогосподарської продукції.
42. Договір міни.
43. Особливості зовнішньоторговельного бартеру.
44. Договір дарування.
45. Поняття договору ренти.
46. Сторони у договорі ренти.
47. Зміст договору ренти.
48. Різновиди договору ренти.
49. Форма ренти.
50. Розмір ренти.
51. Поняття договору довічного утримання (догляду).
52. Форма договору довічного утримання (догляду).
53. Сторони у договорі довічного утримання (догляду).
54. Зміст договору довічного утримання (догляду).
55. Особливості укладення договору довічного утримання (догляду) щодо майна, що є у спільній сумісній власності.
56. Припинення договору довічного утримання (догляду).
57. Договір найму (оренди).
58. Договір оренди державного та комунального майна.
59. Правове регулювання договору прокату.
60. Найм (оренда) земельної ділянки.
61. Поняття житлового законодавства.
62. Поняття договору найму житла.
63. Права та обов'язки сторін договорів найму житла.
64. Зміна договору найму житла.
65. Приватизація житла.
66. Поняття договору позички.
67. Форма договору позички.
67. Сторони та зміст договору позички.
68. Розірвання договору позички.
69. Припинення договору позички.
70. Поняття та значення договору підряду.
71. Види договору підряду. Побутовий підряд.
72. Поняття та значення договору будівельного підряду.
73. Джерела правового регулювання підрядних відносин у будівництві.
74. Поняття та роль договорів на виконання науково-дослідних, дослідно-конструкторських та технологічних робіт.
75. Форма договорів науково-дослідних, дослідно-конструкторських та технологічних робіт.

76. Зміст договорів на виконання науково-дослідних, дослідно-конструкторських та технологічних робіт.
77. Наслідки неможливості досягнення результату.
78. Поняття та види транспортних зобов'язань.
79. Система транспортних договорів.
80. Договори про організацію перевезень вантажів.
81. Договори перевезення пасажирів і багажу.
82. Договір буксирування.
83. Особливості договору перевезення вантажу на різних видах транспорту.
84. Договір залізничного перевезення вантажів.
85. Договір повітряного перевезення вантажів.
86. Договір повітряного чартеру.
87. Договір морського перевезення вантажів.
88. Договір чартеру.
89. Договір перевезення вантажів по внутрішніх водних шляхах.
90. Договір автомобільного перевезення вантажів.
91. Договір перевезення вантажів у прямому змішаному сполученні.
92. Відповідальність за порушення транспортних зобов'язань.
93. Поняття договору про надання послуг.
94. Сторони в договорі про надання послуг.
95. Плата та строк договору про надання послуг.
96. Зміст договору про надання послуг.
97. Поняття договору зберігання.
98. Підстави виникнення договору зберігання.
99. Зберігання за законом.
100. Зберігання на товарному складі.
101. Спеціальні види зберігання.
102. Соціально-економічна суть страхування та його правове регулювання.
103. Функції страхування.
104. Поняття страхового зобов'язання.
105. Основні страхові поняття.
106. Види страхування.
107. Види зобов'язань з добровільного страхування.
108. Співстрахування. Договір перестрахування.
109. Поняття та значення договору доручення.
110. Особисте виконання договору доручення.
111. Наслідки припинення договору доручення.
112. Зобов'язки спадкоємця повіреного та ліквідатора юридичної особи – повіреного.
113. Поняття та виконання договору комісії.
114. Особливості окремих видів комісії.
115. Поняття договору позики.
116. Сторони договору позики.

117. Форма договору позики.
118. Наслідки порушення договору позики позичальником.
119. Заперечення договору позики.
120. Поняття кредитно-розрахункових відносин.
121. Банківська система України.
122. Правова природа та поняття кредитного договору.
123. Комерційний кредит.
124. Поняття договору банківського вкладу.
125. Поняття договору банківського рахунку.
126. Поняття договорів щодо розпоряджання майновими правами інтелектуальної власності.
127. Види договорів щодо розпоряджання майновими правами інтелектуальної власності.
128. Ліцензія на використання об'єкта права інтелектуальної власності.
129. Поняття ліцензійного договору.
130. Типовий ліцензійний договір.
131. Договір про створення за замовленням та використання об'єкта права інтелектуальної власності.
132. Поняття договору комерційної концесії.
133. Предмет договору комерційної концесії.
134. Сторони договору комерційної концесії.
135. Договір комерційної субконцесії. Права та обов'язки сторін за договором комерційної концесії.
136. Загальна характеристика зобов'язань за спільною діяльністю.
137. Види зобов'язань за спільною діяльністю та підстави їх виникнення.
138. Поняття договору простого товариства.
139. Сторони договору простого товариства.
140. Відповідальність учасників за спільними зобов'язаннями.
141. Виділення долі учасника на вимогу його кредитора.
142. Право на публічну обіцянку винагороди без оголошення конкурсу.
143. Припинення зобов'язання у зв'язку з публічною обіцянкою винагороди.
144. Публічна обіцянка винагороди за результатами конкурсу.
145. Особливості оцінювання результатів інтелектуальної, творчої діяльності, які подані на конкурс.
146. Поняття зобов'язань із вчинення дій в майнових інтересах іншої особи без її доручення.
147. Відшкодування витрат, понесених особою у зв'язку із вчиненням нею дій в майнових інтересах іншої особи без її доручення.
148. Зобов'язання, що виникають внаслідок рятування здоров'я та життя фізичної особи.
149. Зобов'язання, що виникають у зв'язку з рятуванням майна іншої особи.

150. Поняття зобов'язань, що виникають внаслідок створення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної або юридичної особи.

151. Наслідки неусунення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної або юридичної особи.

152. Загальні положення про відшкодування шкоди.

153. Спеціальні випадки відшкодування завданої шкоди.

154. Відшкодування шкоди, завданої малолітньою, неповнолітньою або недієздатною особою.

155. Відшкодування шкоди, завданої джерелом підвищеної небезпеки.

156. Відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю.

157. Поняття зобов'язань з набуття, збереження майна без достатньої правової підстави.

158. Повернення в натурі безпідставно набутого майна.

159. Відшкодування доходів від безпідставно набутого майна і витрат на його утримання.

160. Поняття сімейного права як науки, галузі права та правової дисципліни.

161. Предмет, метод і система сімейного права.

162. Поняття, ознаки та склад сімейних правовідносин.

163. Завдання та принципи сімейного права.

164. Джерела сімейного права.

165. Дія джерел сімейного права.

166. Строки в сімейному праві.

167. Поняття, ознаки та функції сім'ї.

168. Поняття споріднення та свояцтва.

169. Види сімей.

170. Право особи на сім'ю.

171. Підстави виникнення прав та обов'язків сім'ї.

172. Права та обов'язки сім'ї. Відповідальність за виховання дітей.

173. Поняття та ознаки шлюбу.

174. Порядок та умови укладення шлюбу.

175. Шлюбний вік.

176. Право на шлюб.

177. Реєстрація шлюбу.

178. Правові наслідки реєстрації шлюбу.

179. Недійсність шлюбу.

180. Правові наслідки недійсності шлюбу.

181. Припинення шлюбу.

182. Правові наслідки розірвання шлюбу.

183. Підстави та порядок поновлення шлюбу.

184. Встановлення режиму окремого проживання подружжя та його правові наслідки.

185. Особисті немайнові правовідносини подружжя.

186. Поняття та загальна характеристика особистих немайнових прав та

обов'язків подружжя.

187. Види особистих немайнових прав та обов'язків подружжя.
188. Майнові правовідносини подружжя.
189. Майнові правовідносини подружжя.
190. Загальна характеристика майнових правовідносин подружжя.
191. Правовий режим спільного майна подружжя.
192. Поділ спільного майна подружжя.
193. Правовий режим роздільного майна подружжя.
194. Договірний режим майна подружжя.
195. Шлюбний договір.
196. Права та обов'язки подружжя щодо утримання.
197. Поняття аліментних зобов'язань.
198. Загальні підстави виникнення аліментних зобов'язань.
199. Аліментні зобов'язання колишнього подружжя.
200. Способи та розмір надання утримання одним з подружжя другому.
201. Припинення, позбавлення або обмеження строком права на утримання одного з подружжя.
202. Спеціальні підстави стягнення аліментів.
203. Припинення права на утримання того з подружжя, з ким проживає дитина.
204. Право на утримання фактичного подружжя.
205. Поняття, умови, порядок та правові наслідки усиновлення.
206. Визнання усиновлення недійсним.
207. Скасування усиновлення.
208. Позбавлення усиновлювача батьківських прав.
209. Поняття опіки та піклування над дітьми.
210. Права дитини, над якою встановлено опіку та піклування.
211. Права та обов'язки опікунів та піклувальників.
212. Припинення опіки та піклування над дітьми.
213. Звільнення опікуна та піклувальника дитини від їх обов'язків.
214. Патронат над дітьми.